

राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत (RKVY) मृद
आरोग्य पत्रिका व व्यवस्थापन योजना (SHC)
सन २०२३-२४ मध्ये सर्वसाधारण प्रवर्गाकरीता
राबविण्यासाठी प्रशासकीय मान्यता देणेबाबत
तसेच निधी वितरीत करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: योजना ३३२३/प्र.क्र.१२७/१अ

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड,

मंत्रालय विस्तार, मुंबई-४०० ०३२

दिनांक: १० जानेवारी, २०२४

वाचा :- १) केंद्र शासनाने www.agricoops.nic.in या सांकेतिक स्थळावर निर्गमित केलेल्या
राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत (NMSA) मृद आरोग्य पत्रिका (SHC) बाबतच्या
मार्गदर्शक सूचना.

२) RKVY राज्यस्तरीय समितीच्या बैठकीचे इतिवृत्त दिनांक ३०.०५.२०२३.

३) कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र.योजना ३३२२/प्र.क्र.१२७/१-अ,
दि.०६.०९.२०२३.

४) केंद्र शासनाचे पत्र क्रमांक १-१५/२०२३-RKVY/१, दिनांक ०८.१२.२०२३.

५) वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्र.अर्थस २०२३/प्र.क्र.४०/अर्थ-३, दि.०८ डिसेंबर, २०२३.

६) कृषि आयुक्तालयाचे पत्र जा.क्र.गु.नि.-६(प्र)/नक्र.१९/२०२३-२४/३८८४७/२०२३,
दि.१९.१२.२०२३.

प्रस्तावना :-

राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत (NMSA) मृद आरोग्य पत्रिका (SHC) वितरण
कार्यक्रम केंद्र शासनाने सन २०१४-१५ पासून सुरू केलेला आहे. सन २०१५-१६ पासून ही योजना
केंद्र व राज्य हिस्सा ६०:४० या प्रमाणात राबविण्यात येत आहे. मृद आरोग्य सुपिकता व व्यवस्थापन
अंतर्गत मृद आरोग्य पत्रिका व मृद आरोग्य व्यवस्थापन योजनांचा राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत
समावेश करण्यात आलेला आहे. यामध्ये मृद नमुन्यांचे विश्लेषण करून शेतक-यांना मृद आरोग्य
पत्रिकेचे वितरण करण्यात येते. मृद आरोग्य पत्रिकेच्या माध्यमातून त्यांच्या जमिनीचा रासायनिक
गुणधर्म स्थिती, प्रमुख अन्नद्रव्यांची पातळी व सुक्ष्म मुलद्रव्याची कमतरता व स्थितीची माहिती
शेतक-यांना देण्यात येते.

राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेच्या राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूरी समितीच्या (SLSC)
दि.३०.०५.२०२३ रोजीच्या इतिवृत्तानुसार सन २०२३-२४ या वर्षाकरीता राष्ट्रीय कृषि विकास
योजनेतर्गत मृद आरोग्य सुपिकता व व्यवस्थापन योजनेच्या केंद्र हिश्याच्या रु.११६२.०० लाख व
राज्य हिश्याच्या रु.७७४.६७ लाख इतक्या वार्षिक कृति आराखड्यास (AAP) मंजूरी दिलेली आहे.
त्यानुषंगाने सदर योजनेच्या पहिल्या हफत्याकरीता वाचा क्र.०३ येथील शासन निर्णयान्वये केंद्र
हिश्याचा रु.२३०.०० लाख व राज्य हिश्याचा रु. १५३.०० लाख असा एकूण रु.३८३.३३ लाख
निधी वितरीत करण्यात आलेला आहे.

केंद्र शासनाने वाचा क्र.०४ येथील दि. ०८.१२.२०२३ च्या पत्रान्वये केंद्र हिश्यापोटी ६० टक्के प्रमाणे रु. २२८.०० लाख निधी वितरीत केलेला आहे. त्यास अनुसरून राज्य हिश्याचा रु.१५२.०० लाख इतका निधी होत असून सदर निधीच्या कार्यक्रमास प्रशासकीय मान्यता देण्याची व निधी वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत, मृद आरोग्य सुपिकता व व्यवस्थापन कार्यक्रम सन २०२३-२४ मध्ये राज्यात राबविण्यासाठी सर्वसाधारण प्रवर्गाकरीता दुसऱ्या हप्त्याचा केंद्र हिस्सा (६० %) रु. २२८.०० लाख व राज्य हिस्सा (४० %) रु. १५२.०० लाख अशा एकूण रु.३८०.०० लाख एवढ्या रकमेच्या कार्यक्रमास प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

२. राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत मृद आरोग्य सुपिकता व व्यवस्थापन या योजनेकरीता सन २०२३-२४ मध्ये राज्यात राबविण्यासाठी सर्वसाधारण प्रवर्गाकरीता दुसऱ्या हप्त्याचा केंद्र हिस्सा (६० %) रु.२२८.०० लाख व राज्य हिस्सा (४० %) रु.१५२.०० लाख अशा एकूण रु.३८०.०० लाख एवढ्या रकमेचा निधी कृषि आयुक्तालयास वितरीत करण्यात येत आहे.

३. राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत मृद आरोग्य सुपिकता व व्यवस्थापन कार्यक्रम सन २०२३-२४ मध्ये राज्यात राबविण्यासाठी होणारा खर्च खालील लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा.

केंद्र हिस्सा लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा लेखाशिर्ष
मागणी क्रमांक -डी-३ २४०२ मृद व जल संधारण (००)(१०१)मृद सर्वेक्षण व चाचणी (००)(१६) कृषि उन्नती योजना - मृद आरोग्य पत्रिका (केंद्र पुरस्कृत योजना) केंद्र हिस्सा- ६०% (२४०२ अ०४१) (सर्वसाधारण) योजनेतर्गत ३३- अर्थसहाय	मागणी क्रमांक -डी-३ २४०२ मृद व जल संधारण (००)(१०१)मृद सर्वेक्षण व चाचणी (००)(१७) कृषि उन्नती योजना - मृद आरोग्य पत्रिका (केंद्र पुरस्कृत योजना) राज्य हिस्सा- ४०% (२४०२ अ०५९) (सर्वसाधारण) योजनेतर्गत ३३- अर्थसहाय

४. सदर योजना राबविताना खालील अटी व शर्तीचे पालन करण्यात यावे-

१) सदर योजना केंद्र शासनाच्या संदर्भाधिन मार्गदर्शक सुचनानुसार व केंद्र शासनाच्या निधी वितरीत करण्याच्या अटी व शर्ती नुसार राबविण्यात यावी.

२) खर्चाचे लेखे सुव्यवस्थित ठेवून सदर खर्चाचे लेखा परिक्षण अहवाल व उपयोगिता प्रमाणपत्रे केंद्र व राज्य शासनाला लवकरात लवकर प्रगती अहवालासह सादर करण्यात यावेत. योजनेच्या वेगवेगळ्या बाबींवरील भौतिक व आर्थिक प्रगती अहवाल केंद्र व राज्य शासनास प्रत्येक महिन्याच्या ५ तारखेपर्यंत सादर करण्यात यावा.

३) योजनेशी संबंधित ताळेबंद व लेखापरिक्षण जमा खर्चाच्या रकमा यांचा अहवाल अंमलबजावणी यंत्रणेने द्यावा. त्यामध्ये वर्षाच्या सुरुवातीला अखर्चीत रकमा व व्याजाद्वारे

मिळालेले उत्पन्न स्पष्टपणे नमूद करण्यात यावे. जेणेकरून पारदर्शी स्वरूपात रकमा विचारात घेता येतील व संदिग्धता राहणार नाही.

४) कोणत्याही परिस्थितीत मंजूर कार्यक्रमापेक्षा जास्तीचा कार्यक्रम राबविला जाणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

५. सदर निधी खर्च करताना विहित कार्यपद्धती अनुसरून सर्व वित्तीय कायदे/टेंडर नियमावली व नियमांचे/प्रक्रियेचे/वित्तीय अधिकारांच्या मर्यादेत/P.W.D / मॅन्युअलचे अधिन राहून/C.V.C.तत्त्वानुसार/CAG च्या निर्देशानुसार / प्रचलित शासन निर्णय /नियम / परिपत्रक /तरतुदी नुसार, बजेट व कोषागार नियमावली नुसार खर्च करण्याची कार्यवाही अमंलबजावणी यंत्रणांनी करावी. कोणत्याही परिस्थितीत कुठलाही शासन नियम / अधिकाराचा भंग होणार नाही, याबाबत दक्षता घेण्याची जबाबदारी संबंधित क्षेत्रिय कार्यालयाची राहिल.

६. वेळोवेळी शासन निर्णयान्वये वितरीत केलेला सर्व निधी पीएफएमएस (PFMS) मधील SNA प्रणालीद्वारे वितरीत करण्याची कार्यपद्धती बंधनकारक राहिल.

७. सदर योजनेकरिता आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना योजनेचे नियंत्रण अधिकारी म्हणून व सहाय्यक संचालक, लेखा-१ यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

५. प्रस्तुतचे आदेश वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका, १९७८ मधील भाग-पहिला, उपविभाग तीन मधील अनुक्र.४ येथील नियम २७ (२) (ब) अन्वये प्रशासकीय विभागांना प्रदान केलेल्या शक्तीनुसार तसेच वित्त विभागाचे परिपत्रक क्रमांक अर्थस-२०२३/प्र.क्र.४०/अर्थ-३ दिनांक १२.०४.२०२३ तसेच दिनांक ०८.१२.२०२३ अन्वये दिलेल्या मंजूरीनुसार विभागाच्या स्तरावर निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४०११०१७३५०८५६०१ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(उमेश चांदिवडे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

२. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानसभा/विधानपरिषद यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ, मुंबई
३. मा.अपर मुख्य सचिव (कृषि) यांचे स्वीय सहायक, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
४. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
५. संचालक (निविष्ठा व गुणनियंत्रण), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
६. महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखा परिक्षा/ लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई/ नागपूर .
७. सर्व कृषि संचालक, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
८. सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक.
९. सर्व प्रकल्प संचालक, आत्मा.
१०. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
११. सहाय्यक संचालक, लेखा -१, कृषि आयुक्तालय महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१२. कार्यासन १४३१, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१३. वित्त विभाग (व्यय-१), मंत्रालय, मुंबई.
१४. निवडनस्ती (कार्यासन १-अ), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.